№ 52. Piątek 5. Marca 1858. Rok wydania 48.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzędowym codziennym, tudzież Rozmaitościami co Środy, kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 3 złr. 45 kr., miesięcznie 1 złr. 20 kr. Z pocztą: kwartalnie 4 złr. 30 kr., miesięcznie 1 złr. 35 kr. — Insercya od wiersza w półkolumnie (drukiem garmont) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 2 kr. m. k.

Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Ameryka. — Anglia. — Francya. — Holandya. — Szwajcarya. — Włochy. — Niemcy. — Turcya. — Azya. — Doniesienia z ostatniej poczty. — Kronika.

Monarchya Austryacka.

Sprawy krajowe.

(Dar na ochronkę małych dzieci i niemowląt. — Mianowanie. — Losowanie dawniejszego długu państwa.)

Lwów, 4. marca. Łaskawy dobroczyńca, który niechce być znanym, złożył na ręce Jej Excelencyi hrabiny Gołuchowskiej, protektorki ochrony małych dzieci i niemowląt, kwotę 100r. m. k. na zasiłek funduszu tych dobroczynnych instytutów.

Przesyłając tę kwotę na zamiar oznaczony, wyraża się wspaniałomyślnemu dawcy imieniem rzeczonych zakładów, najszczerszą podziękę.

— Minister spraw wewnętrznych mianował w porozumieniu z ministrem sprawiedliwości adjunkta sądowego Franciszka *Zdańskiego* adjunktem urzędu powiatowego w krakowskim okręgu administracyjnym.

— W skutek najwyższego patentu z dnia 21. marca 1818 r. odbyło się dnia 1. b. m. 293 losowanie dawnego długu państwa, przyczem wyciągnięto serye nr. 208.

Ta serya zawiera obligacye kamery nadwornej po rozmaitej procentowej stopie, a mianowicie: nr. 56.920—57.475, 57.479—57.480, i 57.482 z połową sumy kapitału zaś numera 57.469 aż do 57.483, z całemi sumami kapitału w ogólnej kwocie kapitału 1,249.445 złr. a w kwocie procentowej po zniżonej stopie 24.983 złr. 37½ kr.

Te, w tej seryi zawarte pojedyncze numera obligacyi zostaną ogłoszone w osobnym wykazie.

Ameryka.

(Wojna domowa w Mexyku i w republice argentyńskiej. — Doniesienie z środkowej Ameryki.)

Nowy Orleans, 10. lutego. Dnia dzisiejszego zawinął do tutejszej przystani parопływ „Tenesse“ z Vera Cruz. Na jego pokładzie przybyli z Mexyku były prezydent Comonfort, jenerał Garcia i kilku innych zwolenników obalonego rządu. Ile wiadomo z dotychczasowych doniesień z Mexyku, odniosły wojska Zuloagi po jedynastodniowej walce zwycięstwo nad armią rządową, a jenerał Comonfort opuszczony od swych żołnierzy musiał ratować się ucieczką. Zuloaga wciągnął do stolicy, i ogłosiwszy się prowizorycznym prezydentem rzeczypospolitej, obwieścił w proklamacyi, że liczy szczególnie na pomoc kleru. Przywrócił też niezwłocznie jurysdykcyę duchowną i wojskową, zniósł ustawę co do sprzedaży dóbr kościelnych i unieważnił wszystkie dotychczasowe sprzedaży. Juarez, Parodi i inni powstali przeciw nowemu rządowi i nadciągną zapewnie do stolicy, gdzie Zuloaga przyspasabia się na ich przyjęcie. Juarez, będąc prezydentem sądu, jest w tej chwili według ustaw konstytucyi prezydentem rzeczypospolitej i w tym charakterze zwołał kongres do Guanajuato. Alfaro oświadczył się w San Luis za Santa-Anną. W Sonorze wre wojna domowa. Państwa Nueva Leon, Tamaulipas i Coahuila połączyły się przeciw nowemu rządowi.

Montevideo, 2. stycznia. W całym kraju sroży się rewolucya, a handel zatamował się zupełnie. Stronnicy rządu, biali i powstańcy farbni, stoją pod bronią. W mieście panuje jak największa niespokojność, a ulicy okrywają się coraz bardziej barykadami. Farbni nadciągają coraz bliżej miasta, a wkrótce przyjdzie do walki. Co najgorsza w tym całym składzie rzeczy, to wątpliwa wierność czarnych żołnierzy, którzy rozpierzchną się niezawodnie za pierwszem uderzeniem nieprzyjaciela. W ten sposób ogołoci się miasto z obrońców i obce państwa będą musiały pospieszyć z obcą interwencyą. W porcie stoi obecnie do 10 okrętów angielskich, francuskich, hiszpańskich, brazylijskich i północno-amerykańskich, które dla obrony publicznych gmachów tylko część swego wojska wysadziły na ląd. Prawdziwe to nieszczęście dla tak pięknego kraju jak rzeczpospolita argentyńska, że wichrzą go stronnictwa, dla których wojna domowa jest tylko rodzajem rozrywki.

Dnia 4go stycznia — donoszą późniejsze korespondencye — przyszło rzeczywiście do walki między białymi i farbnymi. Powstańcy próbowali przez barykady wedrzeć się do miasta, lecz odparto ich z znacznemi stratami. Artylerya rządowa przeszła na stronę farbnych.

San Salvador. Do dziennika *Preusische Korespondenz* piszą z La Union w wolnem państwie San Salvador pod d. 27. grudnia 1857 roku: „Angielska fregata „Magicienne“ przybyła tu wczoraj z Valparaiso i przywiozła nam wiadomość, że według nowej uchwały admiralicyi, ma być przeniesiona główna stacya angielskich sił na cichym oceanie, z Valparaiso do zatoki Conchaguy. Komandorowi fregaty kapitanowi Van Smitten poruczono wykonanie tej uchwały, która dowodzi nietylko jak dogodną jest zatoka Konchagua, ale oraz że wzniesie tutejszy port, i wywrze na cały powiat San-Miguel de la Frontera wpływ pomyślny. Paryski kredyt ruchomy dał wielki popęd naszym kopalniom, łożąc znaczne kapitały na poszukiwanie srebra w tutejszych górach. Biorąc te ziemie w swoją posiadłość, stawi nową epokę w przedsiębierstwach kopalni salwadorskich. To francuskie towarzystwo kazało wystawić wielkie budowle i kosztowne maszyny w kopalniach Encuentros, które już od dwóch miesięcy są w ruchu. Za przykładem francuskiego towarzystwa chce także pójść i nowe stowarzyszenie krajowych i zagranicznych kapitalistów, gdyż postanowili także sprowadzić i wystawić olbrzymie maszyny w kopalniach „Sociedad“.

Anglia.

(Nowiny dworu. — Skład nowego ministeryum. — Brat Króla Audy umarł w Londynie. — Warsztaty okretowe. — Postepowanie stronnicze w parlamencie. — Księgarz przed sądem za obelgę Cesarza Francuzów.)

Londyn, 27. lutego. J. M. Królowa przyjmowała wczoraj w pałacu buckinghamskim a następnie przewodniczyła posiedzeniu tajnej rady. Członkowie dawnego gabinetu składali swą władzę a nowi mistrowie przysięgali i mieli zaszczyt ucałować rękę Monarchini. W ten sposób objął nowy gabinet urzędowanie po wszelkiej formie.

— *Morning Herald* podaje następujące uzupełnienie nowego gabinetu: Minister kolonii lord Stanley, kanclerz księstwa Lancaster książę Montrose, sekretarz admiralicyi p. Corry, wiceprezydent wydziału publicznego oświecenia w tajnej radzie p. Adderley, wiceprezydent urzędu handlowego hrabia Donoughamore, wicesekretarz stanu kolonii hr. Carnarvon, pierwszy łowczy hrabia Sandwich, wiceszambelan domu Jej król. Mości lord Newport, ochmistrz królewski pułkownik Toroster, nadworny kanclerz skarbu lord C. Hamilton, kapitan straży dworskiej hr. Talbot. Oprócz tego miał jeszcze jak donosi wspomniony dziennik p. Blackburne przyjąć posadę lorda kanclerza Irlandyi a w takim razie zostanie zapewne p. Whiteside jeneralnym prokuratorem, a p. Fitzgerard jeneralnym fiskusem.

— Dzisiejszy wicekról Irlandyi daje na dniu 4. marca wielką ucztę pożegnalną, d. 9. zamierza opuście Dublin, gdzie zaraz w trzy dni później spodziewają się lorda Elingtona.

— Brat pojmanego Króla Audhy, jenerał Sikunder Husmut Bahadur zamieszkały ostatniemi czasy w Londynie rozstał się nagle ze światem.

— Na rozszerzenie warsztatów okrętowych w Chatam przeznaczono ponownie 140.000 funtów szterlingów. Z sumy tej wyjdzie jeszcze w tym roku 47.000 funt. szt.

— Jakie mogły być zabiegi, chcąc obalić rządy Palmerstona, dziennik *Times* wyraża się w tych słowach:

„Zamięszanie, w jaki popadł kraj przez głosowanie na piątkowem posiedzeniu, spowoduje może Izbę niższą, wziąć pod rozwagę, czyli trzymanie się własnego jej dziennego porządku, niebyło by ją ochroniło od lekkomyślnego i ciężkiego błędu. Jest wcale niepodobnem, aby publiczne sprawy toczyły się zwykłym porządkiem, jeśli jakakolwiek odrębna rezolucya może zachwiać bil. Jeżeli lord Derby stanie na miejscu lorda Palmerstona, będzie on pierwszy, który zapobieży powtórzeniu wybiegów, co obaliły jego przeciwnika. Gdy w teraźniejszych czasach znajduje się prawie zawsze jakaś kwestya, względem której rząd innego jest zdania, niż członkowie w parlamencie, wtedy unika przezorny minister niepotrzebnych kolizyi, i utrzymuje się z przedłożeniem swego wniosku tak długo, póki tylko konieczność służby państwa na to zezwoli. Jednak jest niedorzecznie, by wtedy, gdy Izba zgromadziła się obradzać jedynie

w sprawach prawodawstwa, pozwolić zarzucać kwestyę, czy postępowanie było stosowne. Słusznie Izba niższa przyjmuje w wszystkich prawie wypadkach nieomylność prezydenta. Ale wolno nam wątpić, by rezolucya Milnera Gibson mogła się zgadzać z słowem ustawy parlamentarnej, bo co do ducha pewnie się nie zgadzała. Wniosek poprawczy nie zawsze jest poprawką, owszem często obaleniem złożonej propozycyi. Ale i ten sam wniosek musi się odnosić do rzeczy, która jest w propozycyi podana; i jeśli np. zaproponują podziękowanie, wniosek poprawczy może zawierać wotum nagany. Wniosek, ażeby odczytać bil za sześć miesięcy, odróżnia się od pierwiastkowej propozycyi tem tylko, że drugie odczytanie odracza się; ale jeśli kto wniesie bil względem gazu, tedy śmieszna wnosić poprawkę bilem do kolei żelaznej. Można u nas na trzy sposoby zapobiedz powtórnemu odczytaniu bilu: Przeciwnik bilu proponuje albo kwestyę rozpoznawczą, albo odroczenie, na czas w którym nie może być bil odczytany, albo nakoniec głosuje przeciw wnioskowi."

— Dnia 23go lutego toczył się przed sądem w Bow-Street proces o obrazę Cesarza Napoleona. Księgarz Edward Tonclave popadł zaskarżeniu, że wydał i ogłosił publicznie fałszywy, złośliwy, gorszący i podburzający pamflet przeciw Cesarzowi Francuzów, chcąc różne osoby poduszczyć do zamachu na jego życie. Oskarzycielem ze strony rządu był p. Bodgin podobnie jak i w procesie Bernarda, obronę zaś przyjął na siebie p. Sleigh. P. Bodgin zarzuca obżałowanemu, że wydał publicznie, acz może sam nie napisał pamflet, w którym poduszcza do zamordowania Cesarza Napoleona. Nie wymienił wprawdzie nigdzie wyraźnie imienia Cesarza, można go się jednak łatwo domyśleć z różnych skazówek. Kilku świadków zeznaje, że obżałowany jest zarazem i autorem ogłoszonego pamfletu. Obrońca sprzeciwia się temu, że rząd sam wytoczył proces bez reklamacyi francuskiego posła, niemniej też, że wydał zaraz rozkaz uwięzić obwinionego. Nie przeczytawszy jeszcze sam pamfletu, nie mógł tem samem bronić co do samego zarzutu obżałowanego klienta. Sąd postanowił też odroczyć dalsze śledztwo, a obżałowanego puścić tymczasem na wolność. Naprzód jednak musiał złożyć 100 funt. sztr. kaucyi, a nadto dwóch przyjaciół zaręczyło za kaucyę drugich 80 funt. sztr.

Francya.

(Recepcye u dworu. — Aresztacye. — Przyjęcie ustawy represyjnej. — Doniesienia z Indyi. — Postępowanie Anglii w Indyach. — Zdobycie Kantonu.)

Paryż, 27. lutego. *Monitor* podaje listę dygnitarzy, którzy od d. 1. marca mogą niezaproszeni przybywać co poniedziałek na recepcye dworu o dziewiątej godzinie wieczór. Stopnie godności podobnych dostojników państwa rozpoczynają kardynałowie, ministrowie, marszałkowie, admirałowie, właściciele wielkich krzyży legii honorowej, senatorowie i deputowani a zamykają jeneralni dyrektorowie i jeneralni sekretarze administracyi centralnej z swemi żonami i wdowami.

— Proces przeciw spiskowym pociągnie za sobą jak się zdaje liczne nowe aresztacye. Na kilka dni przed zamachem rozszerzało trzech wieśniaków okręgu Wassy fałszywe pogłoski, które mogły zamącić spokój publiczny. Wszyscy ci trzej obwinieni popadli zaskarżeniu, dwóch z nich skazał sąd na miesiąc więzienia i po 500 fr. grzywny, jednego zaś na 8 dni więzienia i 50 fr. grzywny. W Tuluzie skazano za obrazę Cesarza i rozszerzanie fałszywych pogłosek na cztery miesięcy więzienia i po 100 fr. grzywny pewnego szynkarza, subjekta sklepowego i urzędnika kolei żelaznej.

— Jak wiadomo przyjął senat ustawy represyjne wszystkiemi głosami przeciw jednemu. Sam tylko jak mówią, jenerał Mac Mahon sprzeciwił się projektowi, odzywając się w następujący sposób:

„Głosuję przeciw tej ustawie, bo sprzeciwia się konstytucyi i unosi rząd do ostateczności, która mu musi wypaść na zgubę. Nie mam talentu mowcy, znam tylko retorykę bitew, co powiedziałem, jest jednak mem przekonaniem."

— Dziennik *Patrie* donosi pod d. 27. lutego:

„Według najnowszych wiadomości indyjskich spodziewa się ciągle jeszcze sir Colin Campbell, że powstańcy staną do walnej bitwy w głębi Audhy. Liczy też na opór i znaczne straty z swej strony, mianowicie jeśli potwierdzi się wiadomość, że Nana Sahib ściągnął w tych stronach główne siły zbrojne rokoszan."

— Dziennik *Constitutionnel* sądzi, że jedyną indyjskiego powstania przyczyną było wcielenie królestwa Audy: ludność cała chciała bronić praw swego Monarchy; tymczasem rodzina tego księcia odwołała się do słuszności Anglii, a milczenie dzienników niemożna uważać za przyzwolenie na wszystkie działania angielskiej polityki w wschodnich Indyach. Chociażby i prawem było w tej polityce nietłumaczyć się ze swych czynności w wschodnich Indyach, należy jednak uwzględnić, że publiczna opinia niezawsze się z tą polityką zgadza, a osobliwie co do wcielenia Audy, jak to już okazało się w samym parlamencie. Niechby więc angielskie dzienniki zaniechały raz na zawsze usprawiedliwiać to co się nie da usprawiedliwić, i poprzestały powstawać na urojoną złą administracyę królestwa. Względy polityczne domagały się tego wcielenia, i zdaje się, że wkrótce wymagać będą jeszcze więcej. Angielska publicystyka łudzi siebie i drugich, gdy w filantropii szuka powodów annexacyi państw indyjskich; raczej by przystało zrzucić maskę hipokryzyi i wyrzec jak jest prawda.

— *Constitutionnel* wysławia wspólną wyprawę Francyi i Anglii na Chiny i dokonane spólnemi siłami zdobycie Kantonu, na którego wałach powiewają teraz, jak niegdyś na murach Sebastopola, angielsko-francuskie chorągwie. Francya powodowana jest przytem tylko sprawą religii i ludzkości. Zamiar ten osiągnięto zupełnie i w świetny sposób. Marynarka zdobyła świeże wawrzyny i kraj może się chlubić z zasług, jakie położył admirał Rigault de Genouilly. *Constitutionnel* upatruje w zdobyciu Kantonu dowód tego, jak pożytecznem dla obu krajów jest przymierze angielsko-francuskie; okoliczność ta podczas teraźniejszego przesilenia parlamentowego jest ważna. Wojsko marynarki francuskiej wkroczyło pierwsze w przedmieścia Kantonu, angielskie poszło za niem. Wypadek ten znajdzie żywy odgłos w Anglii.

Holandya.

(Czynności w izbach.)

Obecne ministeryum ma temi dniami podać się do demisyi. Dotknięty odrzuceniem swego wniosku finansowego, przestał minister finansów p. Vrolik, uczęszczać na ostatnie posiedzenia izby drugiej. Ztąd też nie mogło zgromadzenie zasięgnąć dokładnych informacyi co do belgijsko-holenderskiego przymierza, bo minister spraw wewnętrznych musiał ograniczać się na same odpowiedzi ogólne. Izba druga uchwaliła tymczasem znaczną większością głosów naradzić się nad wnioskiem dziewięciu deputowanych względem amortyzacyi 16 milionów długu państwa.

Szwajcarya.

(Trudności paszportowe.)

Według depeszy szwajcarskiego posła w Paryżu nie odniosły pożądanego skutku reklamacye Szwajcaryi co do nowych francuskich przepisów paszportowych. Zajdą wprawdzie niejakie ulgi w komunikacyi, wszakże główne trudności pozostana nieuchylone. Jak donosi dr. Kern, pomnoży rząd francuski swe konzulaty pograniczne a każdy z konzulów będzie mógł udzielać wizy paszportom do Francyi; lubo też w ten sposób umniejszą się znacznie przewidywane pierwotnie niedogodności, nie ustaną utyskiwania, bo samo osobiste stawienie się przed francuskim konzulem będzie znacznem utrudnieniem dla podróżnych. Wiele dzienników szwajcarskich domaga się uporczywie, aby rada związkowa nakazała także swemu posłowi pójść za przykładem rządu francuskiego i obwieścić wszystkim Francuzom, że chcąc dla rozrywki lub jakiegokolwiek interesu podróżować do Szwajcaryi muszą naprzód stawić się przed nim osobiście.

Włochy.

(Zaburzenie w akademii wojskowej. — Wiadomości bieżące.)

Turyn, 25. lutego. Temi dniami podnieśli tutaj uczniowie w wojskowej akademii mały bunt, który dopiero za pomocą liniowego wojska został poskromiony. Dyrekcya akademii zaprowadziła surowsze naukowe przepisy, i skromniejszy wikt dla uczniów, co uczniom wydało się postem zanadto surowym. Zeszłego poniedziałku wieczorem umówili się oddać się zupełnej nieczynności, niewyrabiać przepisanych zadań, i niewchodzić do naukowej sali. To wypowiedzenie posłuszeństwa doniesiono prowizorycznemu komendantowi akademii, di Pettinengo. Właściwy komendant jenerał de Candia jest nieobecny, pan Pettinengo zatem kazał zamknąć jedenastu przywódzców, i natychmiast odprowadzić do więzienia cytadeli. To postępowanie wzburzyło młodych jeszcze więcej, osobliwie gdy na drugi dzień rano dowiedzieli się, że jedenastu z ich towarzyszy odprowadzono do więzienia. Zamiast stanąć do szeregu i iść na mszę, poczęli głośno krzyczeć; na napomnienia oficera odpowiadali szyderstwem, a na każdą komendę głośnem gwizdaniem. Nieporządek wzmagał się co raz bardziej, i nakoniec wydało ministeryum wojny rozkaz, by dla rozbrojenia uczniów wystąpiło wojsko liniowe. Zapaleńcy postanowili wprawdzie gwałt gwałtem odeprzeć, gdy jednak ujrzeli, że kompania nie dla żartu wystąpiła, ulegli woli komendanta. Śledztwo jest w toku, i niezawodnie będzie musiało wielu z skompromitowanych uczniów opuścić zakład.

— Dziennik *Giornale di Roma* zaprzeczając wiadomość, że Ojciec święty żądał pomnożenia austryackiego i francuskiego garnizonu, jako też i przedłużenia terminu pobytu tych wojsk w państwie kościelnem, mieni ją złośliwem kłamstwem.

Niemce.

(Regencya w Prusiech. — Uchwała zgromadzenia związkowego.)

Berlin, 23. lutego. Chodzi tu teraz najbardziej o to, jak się złożą stosunki, jeśli przyjdzie przedłużyć królewskie rozporządzenie z 23. października i 10. stycznia względem regencyi poruczonej Jego król. Mości księciu Prus. Bez wątpienia życzeniem byłoby obu izb wnieść rozpoznanie całego postanowienia tego na obrady sejmowe, ale koronie chodzić musi o to, ażeby w tej mierze trzymać się wyłącznie prawa sukcesyjnego.

Wprawdzie w obecnej chwili nie byłoby niebespieczeństwa, zdać się w tem na wyrok reprezentantów kraju, jak tego wymagać się zdaje przepis i forma konstytucyi, ale to mogłoby służyć za przykład w poźniejszych czasach, i byłoby powodem zawsze niepokoju i niepewności.

— Pruscy syndycy koronni objawili temi czasy pewne zdanie prawnicze godne szczególniejszej uwagi. Zapytani czy opróżnione

lennictwo może Jego król. Mość nadać komu innemu na mocy konstytucyi, oświadczyli się w duchu przeciwnym.

— Według telegramu z Frankfurtu n. Menem przyjęło zgromadzenie związkowe na czwartkowem posiedzeniu wniosek Hanoweru w zaproponowanym przez wydział składzie. Dosłowna uchwała, którą obrany wydział zaproponował związkowemu zgromadzeniu do przyjęcia, opiewa: „Niechaj zgromadzenie oświadczy, że odtąd wstrzymywać się będzie Dania w księstwach Holsztyn i Lauenburgu od wszelkich dalszych, niezgadzających się z zapadłą uchwałą postępów na zasadzie ustaw niemających prawomocności konstytucyjnej.“

Turcya.

(Spory Bulgarów z Grekami w Adryanopolu. — Szkoła leśnicza i budowli wodnych.— Wiadomości bieżące. — Zabawy w czasie karnawału.— Omera Baszy postanowienia.— Achmet Fethi umarł. — Oficerowie cudzoziemcy. — Zajścia w Palestynie.

Konstantynopol, 11. lutego. W Adryanopolu przyszło do sporu między bulgarskimi a greckimi chrześcianami parafii św. Anny. Bułgarowie pokryli większą część kosztów budowy cerkwi i domagali się ztąd równych praw z Grekami, którzy w daleko mniejszej uiścili się sumie. Mianowicie chodziło im o to, aby psalmy spiewały się naprzemian raz w bulgarskim a raz w greckim języku. Po długich zachodach przyzwolił na to wreście metropolita, potrzeba było jednak sześć miesięcy czasu, nim wyuczono spiewaków bulgarskich. Temi dniami miał nowo utworzony chór bulgarski spiewać po raz pierwszy w cerkwi, lecz nagle pod niebytność metropolity zabronił mu tego archydyakon, mieniąc go niegodnym tego zaszczytu. Powstała ztąd wielka wrzawa w cerkwi a tłum Bułgarów pospieszył do metropolity, który acz nie mógł odmówić słuszności Bulgarów, wahał się przecież oświadczyć wyraźnie za niemi. Nie prędko byłby zatem ułożył się rozruch, gdyby nie pośrednictwo rosyjskiego konzula i kilkunastu kawasów Baszy, którym powiodło się zapobiedz wszelkiemu gwałtowniejszemu wybuchowi. Na końcu stanęła jednak ostateczna uchwała, że chór bulgarski będzie śpiewał psalmy na przemian z chórem greckim.

— Rząd turecki postanowił założyć w Stambule szkołę leśnictwa i budowli wodnych na wzór podobnego instytutu francuskiego w Nancy. Zarząd przyszłej szkoły objęliby panowie Sheme i Tassy, których rząd francuski nadesłał umyślnie do dyspozycyi wysokiej porty.

— Francuski okręt „Castravan“ rozbił się u brzegów czarnego morza niespełna 30 mil francuskich od wnijścia do Bosforu. Załoga okrętu wraz z kapitanem w sile 12 ludzi uratowała się na pewien cypel lądu, gdzie odcięta zaspami śniegowemi od wnętrza kraju, musi co chwila staczać walki ze stadami wilków. Francuski poseł w Stambule uwiadomiony o ich okropnym położeniu, wysłał im w pomoc statek pocztowy Ajaccio.

Pera, 20. lutego. Tegoroczny karnawał odbył się w wyższych klasach społeczeństwa bardzo cicho. Wielu znakomitych kupców, u których dawniej bywało huczno i wesoło, zamknęli swoje salony. Przyczyną tego, są przykre finansowe stosunki. Z wysokiej dyplomacyi nie dawał nikt balów, tylko francuski i rosyjski poseł. Tem weselej bawiono się w niższych klasach: ludzie bez majątku, bez środków, po części także bez zarobku i jakiegokolwiek utrzymania żyją wesoło i ze zbytkiem, który przekracza wszelkie granice. Uchwałą ministeryalną zabroniono cywilnym pod surową karą, nosić broń.

— W Bagdadzie oczekują niecierpliwie Omera Baszy. Mianowanie go gubernatorem prowincyi ucieszyło wielce mieszkańców, bo z każdym rokiem mnożyły się nadużycia w administracyi. Najwięcej skorzystali na nominacyi Omera Baszy regularni żołnierze tureccy, bo za naciskiem muszyra wypłacono im sześcio-miesięczny żołd zaległy.

Damask, 28. stycznia. Z Alepo otrzymujemy nareszcie wiadomość, że Omer Basza udał się do Bagdadu. Do transportu świty użyto więcej jak 1800 wielbłądów. Omer Basza jest pierwszym tureckim jenerałem, który odważył się przedsięwziąć tę podróż przez puszczę. Zdaje się, że na własne oczy chce przekonać się o stosunkach tej okolicy i jej mieszkańców. Z Bagdadu dowiadujemy się, że komunikacya na gościńcach między Basorą a Eufratem i Tygrem została z powodu zbójeckich band przerwana. Bardzo być może, że Omer Basza zamierza położyć już raz tamę nadużyciom koczujących Arabów. Omer Basza będzie miał wiele do czynienia z reklamacyami właścicieli karawan, które zrabowano w lipcu z. r. Zrabowani właściciele doznają wsparcia u jenerał-konzulów Francyi i Anglii. Od czasu uchylenia z urzędu Izzet Baszy panujc w tej prowincyi w ogóle daleko mniej porządku jak pierwej, a w wielu dystryktach powstają na nowo dawne niesnaski między naczelnikami.

— Nadeszłe do Tryestu paropływem „Pluto“ wiadomości z Konstantynopola są z 20. lutego. Jak już telegrafem doniesiono, umarł w nocy z 13. na 14. Achmet Fethi Basza, wielki mistrz artyleryi i szwagier Sułtana, w 58 roku swego życia.

— Oficerowie cudzoziemcy w służbie Porty, lecz na reformie zostali niedawno na seraskierat powołani. Jak słychać, zamyślają ich użyć według zdolności, i przygotowują w tym zamiarze rozporządzenie względem instruktorów wojskowych. Żołd szeregowców tureckich i gaże oficerów od półkownika poniżej będą o połowę podwyższone. Staraniem ministra marynarki zapobieżono w Konstantynopolu, podczas ostrych mrozów niedostatkowi paliwa.

— Z Aleppo donoszą, Omer Basza zamyśla na pustyniach między Aleppo, Bagdadem i Bassorą założyć cytadele dla obrony karawanów; dalej chce uformować korpus jeźdzców na wielbłądach i w podróży swej do Bagdadu przeciągać po najbardziej zagrozonych przez Arabów dystryktach.

Z Jeruzolimy donoszą 19go stycznia, że dwoma dniami wprzód przyszło w Betlejem do starcia się między Grekami i Ormianami względem procesyi tak, że aż wojsko musiało przywrócić porządek.

Azya.

(Doniesienia i telegramy z Indyi. — Wiadomości z Kantonu. — Korespondencye urzędowe lorda Elgin z wice-królem Jeh.)

Prywatne depesze dziennika *Times* z indyjskiej widowni boju zgadzają się we wszystkiem z podanemi poprzednio wiadomościami rządowemi. Z Bombaju donoszą pomiędzy innemi pod d. 28. stycznia:

„Radję z Bulusghuru powieszono w Delhach. Proces króla odroczono ponownie. Wojenny gubernator Delhów oddał d. 10. stycznia zwierzchnictwo nad miastem zwyczajnym władzom cywilnym. Niezachwiana w wierności piechota krajowa w Nagpore przytłumiła sama rokosz tamtejszej artyleryi z d. 18. stycznia. — Kapitan Osborne zdobył miasto i warownię Meghir, a sir Hugh Rose miał 15. wyruszyć z Sehore ku Sangorowi.“

Na Korfu otrzymała *Times* inny telegram z wiadomościami z Alexandryi z dnia 18. lutego, z Kalkuty z 25., Madrasu 29., Kantonu 14 i Hongkongu z 15. stycznia.

„Sir Colin Campbell przeszedł d. 15. Ganges i wyprawił się ku Bareilly. Z Midnapore nadesłano mu posiłki. Słychać, że wielcy Zemindarowie audhyjscy oświadczyli swą uległość, jeśli zapewni im rząd zupełną bezkarność.

Wiadomość o pojmaniu Yeha potwierdza się ze wszystkich stron. Mieszkańcy Kantonu wracają do miasta. Blokadę nie zniesiono jeszcze do tej chwili.“

Do Tryestu nadeszła także poczta zamorska. Między powstańcami audhyjskimi panują niezgody i rozterki a z rozbrojonego w Sehorze kontyngentu bopalskiego rozstrzelano 150 ludzi. W jednej z wielkich świątyń Kantonu znaleziono znaczny skarb w śrebrze. Lord Elgin i baron Gros wybrali innego gubernatora, a instalowawszy go śród wielkich okazałości, poruczą mu rządy miasta pod kontrolą przybocznej rady europejskiej. Lord Elgin oświadczył kilku mandarynom, którzy przybyli złożyć mu swe uszanowanie, że zajmie mieszkanie pojmanego naczelnego wodza tatarskiego.

— **Chiny.** Korespondencya między lordem Elgin i wice-królem Yech, którą parlamentowi przedłożono, składa sie z noty lorda Elgin z 12. grudnia 1857, w której pełnomocnikowi chińskiemu podano następujące warunki:

„Zupełne wykonanie wszystkich zobowiązań traktatu w Kantonie, włącznie z prawem przypuszczenia do kraju poddanych angielskich; następnie wynagrodzenie poddanych angielskich za poniesione w ostatnich rozruchach straty.“ Yeh otrzyma dziesięciodniowy termin dla zaspokojenia tych warunków. Jeżeli zostaną przyjęte, tedy zniesie się blokadę rzeki, a komunikacya handlowa pójdzie znowu dawnym torem. Ale na wszelki sposób zajmia angielskie i francuskie wojska wyspę Honan i rzekę w zakład późniejszej ratyfikacyi mającego się zawrzeć traktatu. W razie wzbronienia się postąpi się na Kanton, a lord Elgin zastrzega sobie imieniem angielskiego rządu prawo, założyć nowe warunki.“

— Dnia 19. grudnia odpowiedział Yeh, że Cesarz Chin oznajmił swoję uświęconą wolę, iż co się tyczy regulaminów traktatu z cudzoziemcami w Kantonie nic nie zmieni. W sprawach Lorchy są prawo i słuszność po chińskiej stronie; jakoż każdy Anglik i każdy cudzoziemiec przejęty uczuciem prawa, starał się konzula Parkes powściągnąć; atoli nieprzyjął żadnej rady. Obsadzenie wojskiem wyspy Honan i zbudowanych przeciw korsarstwu fortów może przywieść do wielkiego nieporozumienia. Lord Elgin musi mieć zapewne jakiegoś wichrzyciela w swojej radzie, bo Yeh słyszał nieraz, jak wysokie jest Jego Wielmożności doświadczenie i rozwaga, i wie jak powszechnego poważania dla bezstronnej swej sprawiedliwości doznaje. Jego Wielmożność usprawiedliwi zapewne tę świętną sławę i przywróci dawny tok spokojnej i przyjacielskiej komunikacyi handlowej między obudwoma narodami. Potem następuje krótki list lorda Elgin do Yeha; z pokładu okrętu „Furious“ w Whampoa, w którym potwierdza odebranie powyższej odpowiedzi, oznajmując że jest zupełnie niedostateczną, przeto zawiadamia, że wodzowie siły morskiej i lądowej mają rozkaz rozpocząć na Kanton działania. — Dnia 25. grudnia rekapituluje Yeh dawniejsze prośby i przedstawienia obszernie, zwracając między innemi do tego, że pełnomocnik Bonham odstąpił dobrowolnie od dyskusyi nad prawem wstępu do miasta i za to wszystkie klasy ziomków lorda Elgin okryły go pochwalami.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Londyn, 2. marca. Na wczorajszem posiedzeniu *izby wyższej* oświadczył lord Derby, nowy gabinet będzie utrzymywał przyjaźne stosunki ze wszystkiemi rządami a mianowicie z Francyą. Mowca pochwala zupełnie postępowanie lorda *Palmerstona*. Wotum nagany *izby niższej* nie odnosiło się wcale do bilu przeciw spiskowym, chodziło tylko o to, że rząd nie odpowiedział na notę hr. Walewskiego. Nowy rząd zażąda najuprzejmiej od gabinetu tuillerskiego wyjaśnienia tej noty, a od odpowiedzi francuskiej zawisło dalsze po-

stępowanie. Tymczasem będzie rząd czuwał nad wychodźcami. Bil indyjski będzie zaniechany, także bilu co do reformy parlamentarnej nie przerzeka naczelnik gabinetu.

Earl Granville i *Earl Clarendon* występują w obronie dawnego ministeryum. Królobójstwo zalecano w Anglii otwarcie. Rząd nie mógł temu zaprzeczyć, a nie wiedząc z góry, czy parlament przyjmie bil przeciw spiskowym, pozostawił bez odpowiedzi notę francuską, szanując parlament a zachowując względy lojalności w obec Francyi. Clarendon odczytuje odnoszącą się do tej sprawy notę lorda Cowleya w dowód, że Francya nie naglila Anglię do działania.

Obie izby odroczyły się nakoniec do 15. b. m.

J. M. Królowa przybyła do Osborne.

Times i *Herald* upewniają dziś z wszelką stanowczością, że lord Strafford de Redcliffe złożył swą posadę posła w Konstantynopolu, tudzież że lord Cowley pozostanie w Paryżu.

Turyn, 1. marca. W izbie deputowanych zapytał Valerio ministra wojny względem zamknięcia akademii wojskowej. Lamarmora odpowiedział, że zwolniały zanadto karby dyscypliny i że zamknięcie akademii nastąpiło po wysłuchaniu komisyi wojskowej. Główną podstawą reorganizacyi będzie rozporządzenie, aby każdy uczeń po skończonych latach 17 ulegał dyscyplinie i przepisom wojskowym. Wydalono z akademii w ogóle 11 uczniów. Po upływie miesiąca będzie można prawdopodobnie otworzyć zakład na nowo.

Neapol, 25. lutego. Dekret królewski rozszerza zakres działania kasy eskomtowej i upoważnia ją dawać zaliczki na towary.

Kurs lwowski.

Dnia 4 marca.

		gotówką złr.	gotówką kr.	towarem złr.	towarem kr.
Dukat holenderski	mon. konw.	4	42	4	45
Dukat cesarski	„ „	4	45	4	48
Półimperyał zł. rosyjski	„ „	8	14	8	19
Rubel srebrny rosyjski	„ „	1	35	1	36
Talar pruski	„ „	1	$32^1/_2$	1	$33^1/_2$
Polski kurant i pięciozłotówka	„ „	1	10	1	11
Galicyj. listy zastawne za 100 złr.	bez kuponów	79	20	79	45
Galicyjskie obligacye indemnizacyjne	bez kuponów	78	36	79	6
5% Pożyczka narodowa	bez kuponów	84	10	84	45

Kurs listów zastawnych w gal. stan. Instytucie kredytowym.

Dnia 4. marca.

	złr.	kr.
Instytut kupił prócz kuponów 100 po	79	30
„ przedał „ „ 100 po	80	—
„ dawał „ „ za 100	—	—
„ żądał „ „ za 100	—	—
Wartość kupona od 100 złr.	—	42

Kurs giełdy wiédeńskiej.

Dnia 2. marca o pierwszej godzinie po południu.

Pożyczka narodowa 5% $84^9/_{15}$—$84^5/_8$. Pożyczka z r. 1851 S. B. 5% 97—$97^1/_2$. — Lomb. wen. pożyczki z 5% $97^1/_2$—98. Obligacye długu państwa 5% $81^3/_4$—$81^7/_8$, det. $4^1/_2$% $72^1/_2$—$72^3/_8$, det. 4% $64^1/_2$—$64^3/_4$, detto 3% 50—$50^1/_2$. detto $2^1/_2$% $41^1/_4$—$41^1/_2$, detto 1% $16^1/_4$—$16^1/_2$. Oblig. Glogn. z wypłatą 5% 97. — — Detto Oedenburgs. z wypłatą 5% 96 — — —. Detto Peszt. 4% 96 — —. Detto Medyol. 4% 95 — —. — Obligacye indemn. niższ. austr. 5% $88^1/_4$—$88^3/_4$, detto węgier. $79^1/_2$—$79^7/_8$, detto galic. i siedmiogr. 79 — $79^1/_4$. detto innych krajów koron. 85 — 86. Oblig. bank. $2^1/_2$% $64^1/_2$ — 65. — Pożyczka loter. z r. 1834 327 — 328. Detto z roku 1839 131 — $131^1/_4$. Detto z r. 1854 $107^3/_4$—108. Renty Como 16—$16^1/_4$.

Galic. list. zastawne 4% 78—79. Półn. Oblig. Prior. 5% $87^1/_2$—$87^3/_4$.— Glognickie 5% 80 — 81. Obligacye Dun. żegl. par. 5% 86—$86^1/_2$. — Oblig. Lloydy (w srebrze) 5% 88 — 89. 3% Prior. obl. tow. rząd. kolei żelazn. po 500 frank. za szt. 111 — 112. Akcyi bank. narodowego 981 — 982. Akcye c. k. uprzyw. towarzystwa kred. $260^1/_2$—$260^3/_4$. Akcye niż. austr. tow. eskomp. $120^1/_2$—$120^3/_4$. Detto Budzyńsko-Lincko-Gmundzkiej kol. — — —. — Detto półn. kolei $187^3/_4$—188 Detto tow. kol. żel. za 500 frank. $307^1/_4$ — $307^1/_2$. Detto kolei ces. Eliz. po 200 zlr. z wpłatą 30% $102^7/_8$ — 103. Detto Połud.-północn. niem. komunikacyjnej kol. żel. $94^1/_4$ — $94^1/_2$. Detto cisańskiej kolei żel. $100^5/_8$ — $100^3/_4$. Detto Lomb.-wen. kol. żel. 255 — 256. Detto Cesarza Franc Józ. wschod. kol. żel. $192^1/_2$ — 193. Detto losy tryest. 106—$106^1/_4$. Detto tow. żegl. parowej 565—566. Detto 13. wydania 101 — $101^1/_4$. Detto Lloyda 400 — 405. Peszt. mostu łańcuch. 59 — 60. Akcye młyna parowego wiéd. 65 — 67. Detto Pressb.-Tyrnawskiej 1. wydania 19 — 20. Detto 2. wydania 29 — 30. Esterhazego losy 40 złr. $80^1/_4$—$80^3/_4$. Windischgrätza losy $25^3/_4$—26. — Waldsteina losy $27^1/_4$—$27^1/_2$. Keglevicha losy $16^1/_4$—$16^3/_4$. Ks. Salma losy 44—$44^1/_4$. St. Genois 38—$38^1/_4$. Palffego losy 38 — $38^1/_4$. Clarego $39^1/_4$—$39^1/_2$.

Amsterdam 2 m. $87^5/_8$ l. Augsburg Uso $105^1/_4$. Bukareszt 31 T. 268. — Konstantynopol 31 T. 480 — Frankfurt 3 m. 105 l. — Hamburg 2 m. $77^5/_8$. — Liwurna 2 m. $104^3/_4$. — Londyn 3 m. 10—14. Medyolan 2 m. $104^3/_4$. — Paryż 2 m. 123. — Cesarskich ważnych dukatów agio $7^3/_8$ — $^1/_2$. Napoleons'dor 8 12 — 13. Angielskie Sover. 10 18 — 19 —. Imperyał Ros. 8 22 — 23. Srebro —.

Telegrafowany wiédeński kurs papierów i weksli.

Dnia 4. marca.

Oblig. długu państwa 5% 82; losowane obligacye 5% —; obligacyi długu państwa $4^1/_2$% —; 4% —; 3% —; $2^1/_2$% —; pożyczka loter. z r. 1834 —; z r. 1839 $130^1/_2$; z r. 1854 $107^1/_2$; poż. nar. z r. 1854 $84^3/_4$. Oblig. banku —. Akcye bankowe 982. Akcye zakładu kredytowego $263^1/_2$. Akcye kolei półn. po 1000 złr. 1870 Austr.-franc. akcye kolei żelaz. po 500 fr. z wypłatą w ratach —; detto z pełną wpłatą —; kolej żelazna lomb.-wenecka —. Akcye kolei nadciskiej $202^3/_4$. Kolej cesarzowy Elżbiety $206^1/_4$. Kolej połud. półn. komunikacyjna 189. Akcye żeglugi parowej na Dunaju po 500 złr. 560. Akcye żegl. parowej Lloyda po 500 złr. —. Akcye niższo-austr. Towarzystwa eskomptowego po 500 złr. $602^1/_2$. Galic. listy zast. 4% —. Oblig. indemn. niż.-austr. $88^3/_4$; detto innych krajów koron. 86; detto galicyj. —. detto węgierskie $79^3/_4$. Amsterdam —. Augsburg $105^5/_8$ l. Bukareszt 266. Konstantynopol 480. Frankfurt $104^7/_8$. Hamburg $77^1/_2$. Lipsk —. Liwurna —. Londyn 10 — 14. Medyolan $104^3/_4$. Marsylia —. Paryż 123. Agio duk. ces. $7^1/_4$.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 4. marca.

Hotel rosyjski: PP. Netrebski Fab., z Dobroszyna. — Łodyński Hieron., z Milatyna. — Potocki Miecz., z Warszawy. — Teodorowicz Emil, ze Śniatyna. — Passakas Teodor, z Szerszenowiec.

Hotel europejski: P. Krätzer de Imertreis Jan, c. k. jenerał-major, z Czerniowiec.

Hotel Langa: P. Hr. Strachwitz Karol, c. k. porucznik, z Brzeżan.

Hotel angielski: PP. Br. Staffenbery Felix, c. k. rotmistrz i Br. Ehrenberger, c. k. rotmistrz, ze Żółkwi. — Romaszkan Ant., z Boraków'ki.

Hotel Kuhna: PP. Niedzwiedzki Alexand., z Wankowiec. — Smarzewski Franc. Jul., z Krydarczy.

Do domu prywatnego: Hr. Dzieduszycki Jan, ze Siechowa.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 4. marca.

PP. Brunicki Leon, do Zaleszczyk. — Berezowski Hen., do Wodnik. — Chrzanowski Piotr, do Tarnopola. — Dobrzański Marc., do Milatyna. — Jankowski Ludwik, do Bożykowa. — Mochnacki Ignacy, do Baworowa. — Miski Wład., do Oleska. — Ochocki Józef, do Dobropola. — Rubczyński Mar., do Bielanówki. — Szymanowski Franc., do Bobiatyna. — Witosławski Wlad., do Tuligłów. — Wszelaczyński Leon, adwokat krajowy, do Tarnopola. — Br. Wimersperg, c. k. porucznik, do Żółkwi. — Zaremba Bolesł., do Oskrzeszyniec.— Zawadzcy Sew. i Jan, do Firlejówki.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 3. marca.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru		Stan atmosfery
	'''					
7. god. zrana	326.41	— 16.4°	84.2	zachodni	sł.	mgła
2. god. popoł.	325.86	— 9.6°	85.0	półn.-zach.	„	pochmurno
10. god. wiecz.	325.35	— 10.3°	85.0	północny	„	„

T E A T R.

Dziś przedstawienie polskie „**Harald**“ trajedya w 5 aktach oryginalnie wierszem napisana przez Maxymiliana hr. Fredrę.

KRONIKA.

Dnia 18go lutego umarł w Petersburgu po krótkiej a ciężkiej słabości w 72. roku swego życia rzeczywisty radca państwa i szambelan Iwan Jekimowicz Lasareff, kurator petersburgskiego i moskiewskiego ormiańsko-georgiańskiego kościoła, lazarewskiego zakładu wschodnich języków w Moskwie, honorowy członek cesarskiej biblioteki publicznej i członek petersburgskiego komitetu więzień i innych naukowych towarzystw.

— Co to są owe forty French Folly i Dutch Folly na rzece Kantonu, gdzie stały łodzie kanonierskie podczas bombardowania Kantonu, tak objaśnia Constitutionnel: „Folly czyli po francusku Folie, pochodzi z przeszłego stulecia, kiedy w Europie było modą nazywać tem imieniem miejsca rozrywki w pobliżu miast położone. Europejczycy, którzy podówczas mieszkali w faktoryach Kantonu, wybudowali takie wile na dwóch wyspach, utworzonych z ramion rzeki Kanton. Holendrzy zaczęli najpierwsi wznosić na swej wyspie fortyfikacye, i potajemnie sprowadzać działa; ale podejrzliwi Chińczycy nie puścili tego płazem, i opowiadają w tej mierze zabawną anekdotę: Holendrzy pod pozorem zaopatrzenia swych wili w żywność, wysadzili na ląd wielkie drewniane skrzynie z bronią i amunicyą. Podczas wysadzenia na ląd wypadło z jednej z tych skrzyń dno, i pokazało się działo dość ciężkiego kalibru. Na widok tej maszyny wojennej mandaryn czuwający nad wyładowaniem zawołał pokaleczoną angielszczyzną: „Ayah! hou can a litty man maky eaty a great gun?“ (Co! jakże może mały człowiek spożyć dużą armatę?) Naturalna, że działo skonfiskowano i wygnano Europejczyków z Folly. Wtedy Chińczycy wystawili sami na tych wyspach fortyfikacye, ale te są niczem dla artyleryi europejskiej. Podczas ostatniego bombardowania Kantonu założono na Dutch Folly baterye moździerzową, a na French Folly, która nieco dalej leży, magazyn prochu. Zaraz po rozpoczęciu ognia stanęło całe przedmieście French Folly w płomieniach, które się wkrótce na całe miasto rozszerzyły. Straszny grad kul padał na miasto; z tem wszystkiem sądzą, że wielka część ludności mogła się ocalić, mianowicie kobiety i dzieci, a to na wydane przez angielskiego konzula Parkes uwiadomienie. Szczegóły szturmu są wiadome.

— Na dworskim balu w Atenach widziano wszystkie znakomitości greckie i zagraniczne, między nimi i lorda nadkomisarza wysp jońskich i kilku angielskich oficerów. Osobliwością szczególniejszą na tym balu był taniec, który w malowniczym stroju albańskich przewodźców band wykonało kilku starych jenerałów. Jenerałowie Colocotroni, Griwas, Hadżi Pedro, Notara, znani z zwycięzkich walk z Turkami, kiedy byli przywodźcami Palikarów, byli tu w pierwszych parach. Są oni jedyni z żyjących świadkowie pamiętnej epoki z czasów na pół dzikiej, ale odważnej generacyi owej, która oswobodziła Grecyę. Z szczerym udziałem przypatrywali się przytomni cudzoziemcy tej scenie, a Jego Mość Król przyjął to za wyraz bardzo pochlebny.

Główny Redaktor ***M. Szrzeniawa Sartyni.***

Z c. k. galic. drukarni rządowej.